

“ห้องสมุดก้อม”

เบญจรัตน์ ศุภอุดมฤกษ์¹
วรารพร เชื้อนแก้ว²

นักเอกสารสนเทศ สำนักหอสมุด¹
ผู้ปฏิบัติงานห้องสมุด สำนักหอสมุด²
มหาวิทยาลัยแม่โจ้

เบื้องหลัง

จากข้อมูลการสำรวจสถิติการอ่านของคนไทย พ.ศ. 2558 ของสำนักงานสถิติแห่งชาติ (ครั้งล่าสุด) มีสถิติที่น่าสนใจคือ คนไทยอ่านหนังสือ 48.8 ล้านคน คิดเป็น 77.7% คนไทยไม่อ่านหนังสือ 13.9 ล้านคน คิดเป็น 22.3% ซึ่งให้เห็นว่าคนไทยอ่านหนังสือกันไม่น้อย หรือหากจำแนกตามภูมิภาคก็ชี้ให้เห็นว่า คนไทยในภาคเหนือ มีผู้ที่อ่านหนังสือมากถึงร้อยละ 74.3 และใช้เวลาในการอ่าน 60 นาทีต่อวัน และผลการสำรวจยังชี้ให้เห็นว่าคนไทยส่วนใหญ่นิยมอ่านหนังสือที่เป็นรูปแบบกระดาษมากถึง 96.1 % ในขณะที่นิยมอ่านทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์เพียง 54.9 % แต่ประเด็นสำคัญที่ควรตระหนัก ไม่ใช่เพียงตัวเลขสถิติที่ชี้ให้เห็นถึงการอ่านของคนไทยมากหรือน้อยเพียงใด แต่เป็นเรื่องของความเหลื่อมล้ำและโอกาสในการเข้าถึงหนังสือหรือข้อมูลสารสนเทศ ซึ่งควรหาวิธีการดำเนินการผลักดันหรือส่งเสริมต่อไป

สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยแม่โจ้ มีภารกิจหลักในการทำหน้าที่เป็นศูนย์กลางในการให้บริการสารสนเทศของมหาวิทยาลัย เพื่อส่งเสริมสนับสนุนการเรียนการสอนตามหลักสูตรของมหาวิทยาลัย เป็นแหล่งค้นคว้าเพิ่มเติมนอกชั้นเรียน อีกทั้งยังเป็นหน่วยงานที่ให้บริการสารสนเทศแก่ชุมชน และตระหนักถึงความสำคัญของการอ่าน จึงได้มีแนวคิดในการจัดโครงการปันความรู้สู่ชุมชน หรือ “ห้องสมุดก้อม” เพื่อลดความเหลื่อมล้ำและเพิ่มโอกาสในการเข้าถึงหนังสือหรือข้อมูลสารสนเทศ และเพื่อเป็นการส่งเสริมการอ่านในชุมชนซึ่งอยู่ใกล้มหาวิทยาลัยแม่โจ้

■ ความหมายและแนวคิด

ห้องสมุดก้อม หมายถึง ห้องสมุดขนาดเล็ก โดยคำว่า “ก้อม” เป็นคำเมือง หรือภาษาภาคเหนือหมายถึง ขนาดเล็ก จัดทำขึ้นภายใต้แนวคิดการให้บริการห้องสมุดเคลื่อนที่ขนาดเล็ก เริ่มต้นจากการใช้วัสดุเศษไม้สักในการจัดทำเป็นกล่องใส่หนังสือ ขนาด กว้าง 45 เซนติเมตร สูง 16.5 เซนติเมตร และนำกล่องผูกติดกับตัวรถโดยสารประจำทางด้วยเชือกผ้า ในกล่องประกอบด้วย หนังสือ นิตยสาร และวารสาร ไว้บริการให้ผู้โดยสารที่เดินทางในเส้นทางจากตัวเมืองถึงอำเภอสันทราย ซึ่งส่วนใหญ่ผู้โดยสารจะเป็นนักศึกษามหาวิทยาลัยแม่โจ้ และประชาชนในชุมชน วัตถุประสงค์เพื่อให้ผู้โดยสารได้อ่านหนังสือบนรถประจำทางระหว่างการเดินทาง ซึ่งใช้เวลาในการเดินทางประมาณ 1 ชั่วโมงกว่าจะถึงจุดหมายปลายทาง

ภาพที่ 1 กล่องไม้พร้อมหนังสือ วารสาร

ภาพที่ 2 เตรียมกล่องไม้เพื่อยึดกับโครงเหล็กในรถโดยสาร

ภาพที่ 3 กล่องไม้และหนังสือพร้อมให้บริการ

การบริการ

ห้องสมุดก้อม เป็นห้องสมุดเคลื่อนที่ขนาดเล็กที่ให้บริการหนังสือ นิตยสาร และวารสาร ที่มีเนื้อหาหลากหลาย โดยเน้นเนื้อหาทางด้านการเกษตร เนื่องจากในเส้นทางนี้ประชาชนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกร โดยห้องสมุดก้อมนี้ให้บริการบรรณโดยสารประจำทางฟรี ไม่มีค่าใช้จ่าย จำนวน 2 สาย ได้แก่ 1) สายเก่า เริ่มต้นจาก สถานีขนส่งแห่งที่ 1 (ช้างเผือก) ถึงบ้านหนองหาร ระยะทาง 19 กิโลเมตร 2) สายใหม่ เริ่มต้นจาก สถานีขนส่งแห่งที่ 1 (ช้างเผือก) ถึง บ้านร่มหลวง ระยะทาง 35 กิโลเมตร

ภาพที่ 4 บรรยากาศระหว่างการเดินทางของรถโดยสาร

ประโยชน์และคุณค่า

ห้องสมุดก้อม นับเป็นกิจกรรมหนึ่งที่ช่วยลดความเหลื่อมล้ำเพิ่มโอกาสและช่องทางในการเข้าถึงหนังสือ หรือข้อมูลสารสนเทศ และยังเป็นการส่งเสริมการอ่านในชุมชน ส่งเสริมการใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์อีกด้วย

การส่งมอบห้องสมุดก้อม โดยนางอรณา พิทยาการศิลป์ ผู้อำนวยการสำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยแม่โจ้ เมื่อวันที่ 15 มีนาคม 2560 ณ บริษัท เชียงใหม่ร่มหลวงเดินรถ จำกัด อ.สันทราย จ.เชียงใหม่ โดยมีคุณดวงจิตร์ อภิมิตร และคุณชัยยะ คำตัน กรรมการฝ่ายเดินรถ บริษัท เชียงใหม่ร่มหลวงเดินรถ จำกัด เป็นตัวแทนรับมอบ ■

